

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

שניאורסאהן

מליובאוויטש

ראה

מתורגם ומעובד לפי השיחות של לקוטי שיחות חלק בט

(תרגום חפשי)

יוצא לאור על ידי

„מכון לוי יצחק“

כפר חב"ד ב'

שנת חמשת אלפים שבע מאות ושמונים וארבע לבריאה

שנת השבעים וחמש לנשיאות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח

ראה

א. "המקדש כולו לא היה במישור"

(וכן הוא אומר בהמשך הלכות בית הבחירה⁶ על "שלוש המחנות" שהיו במדבר, שכך יש גם "כנגדן לדורות").

ולפיכך ניתן היה לחשוב, שכשם שהמשכן כולו היה במישור, ללא הבדלי גובה בין החלקים השונים, כך היה גם במקדש, ולכן פותח הרמב"ם בהדגשה "המקדש כולו⁷ לא היה במישור (כמשכן), אלא במעלה ההר".

ב. ההבדל בפרט זה מהמשכן – הלכה

משנה תורה לרמב"ם הוא ספר של "הלכות הלכות", ומוכן, שתיאורו של הרמב"ם ש"המקדש כולו לא היה במישור אלא במעלה ההר" אינו מופיע רק משום שכך היה מבנה הבית במציאות, משום שהמקדש נבנה על הר, אשר עולה בשיפוע, שלכן היה הכרחי⁸ לבנות

בהלכות בית הבחירה¹ אומר הרמב"ם "המקדש כולו לא היה במישור אלא במעלה ההר (ובהמשך הוא מפרט את הדרגות השונות והעליות): כשאדם נכנס משער מזרחי של הר הבית מהלך עד סוף החיל בשוה. ועולה מן החיל לעזרת הנשים בשתיים עשרה מעלות... ומהלך כל עזרת הנשים בשוה, ועולה ממנה לעזרת ישראל שהוא תחלת העזרה בחמש עשרה מעלות... ומהלך כל עזרת ישראל בשוה ועולה ממנו לעזרת הכהנים במעלה גבוהה אמה... ומהלך כל עזרת הכהנים והמזבח... ועולה משם לאולם בשתיים עשרה מעלות... והאולם וההיכל כולו בשוה".

ההסבר לכך שהרמב"ם פותח בציון השלילה – "המקדש כולו לא היה במישור...", ואינו אומר רק את החיוב "המקדש כולו היה במעלה ההר", הוא:

הרי לדעת הרמב"ם קיום מצות עשה "ועשו לי מקדש"², בבניית בית המקדש, הוא המשך ל"משכן שעשה משה רבינו במדבר", כדבריו בתחלת הלכות בית הבחירה³, וכפי שהוא מפרט שם את ה"דברים" שבבנין הבית⁴:

"ואלו הן הדברים שהן עיקר בבנין הבית, עושין בו קדש וקדש קדשים, ויהיה לפני הקדש מקום אחד והוא הנקרא אולם, ושלשתן נקראין היכל, ועושין מחיצה אחרת סביב להיכל רחוקה ממנה כעין קלעי החצר שהיו במדבר, וכל המוקף במחיצה זו שהוא נעין חצר אהל מועד הוא הנקרא עזרה, והכל נקרא מקדש". ומפשטות לשונו מובן, שה"דברים" שהם "עיקר בבנין הבית" דומים למשכן⁵.

(6) פ"ו הי"א.

(7) לכאורה י"ל שזהו דיוק לשון הרמב"ם כאן "המקדש כולו", כי מאחר שכבר כתב (פ"א ה"ה) שרק ההיכל (קדש קה"ק ואולם) והעזרה (היינו עזרת ישראל, וכלשונו כאן ה"ב: עזרת ישראל שהוא תחלת העזרה) נקרא מקדש (שהם בדרגמת המשכן), וכאן הרי מפרש "ועולה מן החיל לעזרת הנשים כו" (שהחיל ועזרת נשים מעלה תורה בבית עולמים – רמב"ם שם פ"ז הי"א) – לכן הוצרך להקדים "המקדש כולו", היינו "מקדש" במובנו הכללי.

אבל יש לדחות שגם ב"מקדש כולו" כוונתו לחלקי המקדש שנקראים מקדש (שם פ"א ה"ה) היינו מעזרת ישראל ולפנים (הנמנה כאן ה"ג ואילך). ואכ"מ. וראה אנציקלופדיית תלמודית ערך ביהמ"ק. וראה לקמן הערה 14.

(8) נוסף על העיקר שאין זה הכרח גמור, שהרי כמו

(* ראה יבמות ו. ב. (הובא ברמב"ם כאן פ"ז ה"א. ע"ש): איוו ורא מורא מקדש לא יכנס אדם בהר הבית כו'. וראה בכורים פ"א מ"ש דנק' בית ה"א. וברד"ק יחזקאל (מ. ה.) שההר בכללו נקרא בית המקדש. וראה מאירי יבמות ז. ב. דביאר המחלוקת דה"ק ור"י אם עזרת נשים בכלל מקדש (וסמא הנכנס חייב כרת) או לא הוי בכלל מקדש. וראה שם דיש פוסקים שאף עזרת נשים בכלל כרת כו'. ושם (בחזקת הפוסקים ו. א.) דמצות מורא מקדש אינה אלא מפתח העזרה ולפנים כו' ומד"ס אף בהר הבית כן הוא מן התורה. ואין קרוי מקדש. וראה שו"ת אבני נור י"ד ח"ב סת"א אות כ ואילך ואכ"מ.

(1) פ"ו ה"א"ד.

(2) תרומה כה, ה.

(3) רפ"א. וראה בארוכה לקו"ש [המתורגם] חט"ז ע' 322 ואילך. וש"נ. חכ"א ע' 149. ובהנסמן בערות שם.

(4) הל' בית הבחירה פ"א ה"ה.

(5) ראה לקו"ש חט"ז ע' 326 וש"נ. וראה גם קרית ספר להמבי"ט על הרמב"ם שם פ"ד.

נבנה לדורות, ובמקום קבוע וכו', ג) דוקא בפרט זה מודגש ש"המקדש כולו לא היה במישור (כמשכן) אלא במעלה ההר..."

ג. הבדלי הגובה הם הבדלים בדרגת הקדושה

ויש לומר, שהסבר לכך הוא:

ההבדלים בין המקומות שהיו במקדש "במעלה ההר", אשר המעבר מחלק אחד למשנהו היה באמצעות עליה במדרגות, מותאמים לכך שכל חלק היתה בו תוספת ועליה בקדושה לעומת החלק שלפניו, כפי שמפרט הרמב"ם בפרק הבא¹⁵. ולפי זה יש לומר, שההלכה ש"המקדש כולו לא היה במישור אלא במעלה ההר" קשורה לדרגות שבקדושת המקדש – כל חלק במקדש שנבנה במקום גבוה יותר יש בו גם קדושה געלית יותר¹⁶.

ומשום כך חלה הלכה זו דוקא במקדש ולא במשכן, כי הענין שהבדלי הדרגות בקדושה יוצרים דין של הבדלים בגובה מקום בנייתו, קשור לתוכנה של הקדושה אשר התחדשה במקדש לעומת קדושת המשכן.

ההסבר לכך הוא:

קיים הבדל מהותי בין המשכן לבין בית המקדש: המשכן היה בנין ארעי, כנאמר¹⁷ "ואהיה מתהלך באהל ובמשכן", וכדברי הרמב"ם ש"משכן שעשה משה .. היה לפי שעה", ולעומת זאת, בית המקדש היה "דירת קבע"¹⁸, וכדברי הרמב"ם¹⁹ "כיון שנבנה המקדש בירושלים נאסרו כל המקומות כולן לבנות בהן בית לה' ולהקריב בהן קרבן, ואין

את חלקי הבית בדירוג זה מעל זה – אלא⁹, זוהי הלכה¹⁰ ב"מקדש כולו"¹¹, בשני הפרטים – בשלילה ובחיוב: ה"מקדש כולו" (א) חייב להיות לא במישור – "לא היה במישור", (ב) ו"אלא" הוא חייב להיות "במעלה ההר".

יותר מכך יש לומר: מדיוקן של הרמב"ם בלשונו "לא .. אלא" – ולא "המקדש כולו היה במעלה ההר ולא במישור" – מובן¹², שאין זה פרט רק מלכתחלה, אלא שזוהו תנאי לעיכובא¹³ (שאי אפשר בלעדיו).

אך יש להבין: כיון שהמקדש מהווה המשך למצות "ועשו לי מקדש", אשר קיומה החל בהקמת המשכן, וכיון שהדברים העיקריים בבנין הבית דומים למשכן, כדלעיל – מהו ההסבר לכך שבענין זה צריך המקדש להיות שונה מן המשכן?¹⁴

אמנם, בבית המקדש היו פרטים רבים שהיו שונים מן המשכן, החל במדות המקדש ופרטים רבים בגוף הבנין, אך בכל זאת: א) גם לפרטים אלו יש צורך בהסבר, ב) בחלק מן הפרטים הטעם הוא פשוט, כגון העובדה שהמקדש היה בנוי גם מאבנים וכדומה, והיה גדול וגבוה הרבה יותר מן המשכן וכדומה, משום שהוא

שמחלך עד סוף החיל בשווה וכל עורת הגשים וכו' בשווה (ולא בשפיע), כך יכול להיות משך כל המקדש כולו.

9) ראה קרית ספר כאן רפ"ו. וראה גם שם בפ"ה.

10) דאם נאמר שכונת הרמב"ם ב'ד' הלכות הראשונות בפ"ו היא – רק הקדמה לה שמשיים בהלכה ה' נמצא גובה קרקע ההיכל על קרקע כו' ומפני זה עשו כותל שעל גבי שער זה נמוך כדי שיהא כהן כו' "וכ"מ מפיה"מ להרמב"ם מדות פ"ב מ"ד וד' – לא הוצרך הרמב"ם להאריך כ"כ ב'ד' הלכות הראשונות, כ"א לומר כמה גבוה עורת גשים מן החיל; עורת ישראל מעורת גשים, וכו'. או שה' מספיק רק מ"ש בה"ה.

11) וראה לעיל הערה 7.

12) להעיר מתוך ד"ה מתנ"י דלא (מנחות פג, ב).

13) וי"ל שחלבו בתנ"ל (הערה 7) בפ"י "המקדש כולו", ואם "הכל בכתב גו" קאי (גם) על כל (הפרטים) הר הבית (ראה הערה הבאה), ואם כל הפרטים שבהכל בכתב גו" הן למצוה או גם לעיכובא. ואכ"מ.

וראה שה"ש תשמי"ט ח"ב ע' 453.

14) כי אף ש"הכל בכתב מיד ה' עלי השכיל" (דה"א כה,

יט), ד"כ מלאכת התבנית (שחודדו הגב"ה כו' (פרש"י) סוכה נא, סע"ב. וראה גם ירושלמי מגילה פ"א ה"א); ויתירה מזה: בסוכה שם מוכח, דנאמר זה לא רק על העזרה ומבפנים (וראה פרש"י שם. וראה פרש"י דה"א שם) – מ"מ אין לומר בסתם ענין שהוא גזו"כ ואין ע"ז שום הסברה. וראה קרית ספר שם ספ"ד.

15) פ"ו הט"ז ואילך.

16) אבל לא כל מקום המקדש יותר גבוה יותר בשטח.

– ראה לקמן בפנים (ס"ה ואילך) בנוגע לקה"ק. ויל"ע בנוגע להחיל שלדעת הרמב"ם "מהלך עד סוף החיל בשוה"*. וכן צ"ע בנוגע לבין האולם ולמזבח, שאין שם מעלות, אף ש"בין האולם ולמזבח מקדש ממנה (מעורת כהנים)" (שם פ"ו ה"כ). וראה לקמן הערה 47.

17) ש"ב ג, ו. ראה שהש"ר פ"א, טז (ג). תו"א ר"פ

ויגש.

18) ראה שהש"ר שם. תו"א שם.

19) שם פ"א ה"ג.

* וראה לעיל בשוה"ג להערה 7.

בדומה למצבו של הר סיני לאחר מתן תורה³⁰,
 „במשוך היובל המה יעלו בהר“³¹.

ולעומת זאת בבית המקדש³², קובעת
 ההלכה, כפי שפוסק הרמב"ם³³, ש„מקריבין
 הקרבנות כולן אף-על-פי שאין שם בית בנוי
 ואוכלין קדשי קדשים בכל העזרה אף-על-פי
 שהיא חריבה ואינה מוקפת במחיצה“. מפני
 שהמקום עצמו התקדש – „מפני השכינה“³⁴ –
 „המקום אשר יבחר...“ – הבחירה היא במקום
 עצמו, ולכן נשאר שם הקדושה לנצח³⁵.

ד. דוקא במקדש משפיעים ההבדלים על המקום

לפי זה מובן מדוע דוקא במקדש היה
 החידוש, ש„המקדש כולו לא היה במישור אלא
 במעלה ההר“, ודוקא בו היו הבדלי דרגות
 בעליות ממקום למקום:

דוקא במקדש, שבו חלה קדושה ב„מקום“
 עצמו, ה„מקום אשר יבחר ה'...“ – דוקא שם

במשכן לאחר שנסעו משם ופירקוהו והנמידוהו במקום אחר
 אין חייבין על מקומו הראשון“ (וראה פ' רגמ"ה מנחות שם
 „שאיין ראיים להכנס לאותו מקום שה' ב' אה"מ מפני
 שה' קדוש“). וראה אמבואה דספרי נשא שם. ואכ"מ.
 וראה הערה הבאה.

(30) ראה תענית כא, ב: שכן מצינו בה"ס שכל זמן כו'
 וכן מצינו באהל מועד כו'.

(31) יתרו ט, יג ובפרש"י שם.

(32) ראה מ"ק ט, א (ועד"ו שבועות ט, ב): משכן שאין
 קדושתו קדושת עולם.. מקדש שקדושתו קדושת עולם*.
 וראה ר"ח שם. תוס' יומא שם. ובח"י הרמב"ן שבועות שם:
 ואפשר דמאי דקדושתו קדושת עולם שמאחר שנבחר הבית
 שוב לא השרה הקב"ה שכינתו במקום אחר אע"פ שחרב,
 משא"כ במשכן שנבחר אח"כ מקדש. וראה חידושי
 הרשב"א והריטב"א שם.

(33) הל' בית הבחירה פ"ז ה"ז.

(34) שם ה"ז. ולהעיר שנקראת כך „על שם ששוכנת
 ומתלבשת תוך כו“ (תניא פמ"א – נו, ב).

וכבר נת' כמ"פ שקביעות קדושת שכינה בהמקום באה
 מצד מעשה הקידוש שקדשה שלמה (שם ה"ד). ראה
 לקו"ש חט"ז ע' 221 (ובהערה 49 שם). ועוד.

(35) ואין בכל הגיל סתירה להמבואר בלקו"ש חכ"א ע'
 151 עד"ו לגבי המשכן – כי שם המדובר לא במקום
 המשכן, כ"א בחלקי המשכן.

(* להעיר עד"ו משעור הרמב"ם דיוס ג' דשבוט זה
 (תשר"מ) – הל' נידרות (ה"א) – החילוק נדיר וכו'. „שזה
 (נדיר) קדושתו קדושת עולם ואפילו ה' נדיר עולם. והכוון
 קדושתו קדושת עולם“). וראה רדב"ז ולח"מ שם.

שם בית לדורי הדורות אלא בירושלים בלבד
 ובהר המוריה²⁰.

וההבדל ביניהם במהות הקדושה הוא:
 במשכן חלה הקדושה בעיקר בבנין ובחלקיו –
 הקרשים והיריעות וכדומה, אשר נמשחו בשמן
 המשחה²¹ והיו קבועים, ובהם לא היו שינויים.
 ואילו בבית המקדש היתה גם²² „קדושת
 מקום“²³ – עצם מקומו של המקדש התקדש,
 ובשני פרטים: א) דוקא לגבי בית המקדש
 נאמר בפשתנו²⁴ „המקום אשר יבחר ה'
 אלקיכם בו“, (ב) היה גם מעשה של קידוש
 קרקע המקדש²⁵.

אמנם, גם על המשכן נאמר בתורה²⁶, בענין
 הסוטה, „ומן העפר אשר יהיה בקרקע המסכן
 יקח הכהן“, אבל א) היה זה רק „לפי שעה“,
 קדושה ארעית, (ב) אף באותה שעה לא היה זה
 משום קדושת המקום²⁷ והקרקע כשלעצמן,
 אלא משום אהל מועד, היריעות והקרשים –
 המסכן אשר עמד על קרקע זו.

ולכן יש הבדל בין מקום המשכן למקום
 המקדש, שבמשכן, לאחר שפירקוהו ונסעו
 משם²⁸, לא נשארה קדושה במקום הראשון²⁹,

(20) וראה בארוכה לקו"ש [המתורגם] חט"ז ע' 500
 ואילך.

(21) תשא ל, כו. פקודי מ, ט. וראה שבועות טז, ב.

(22) ראה מדרש"א שם טז, א: לא ה' למשכן שום
 קביעות מקום ולא היה צריך לקדש המקום בהיקף ב' תודות
 ובשירי מנחה אלא שמשכן נתקדש במשיחה אבל .. בבנין
 בהמ"ק שנקרא נחלה בעי' לקדושי המקום (עיי"ש, ועד"ו
 כתב בנוגע לשילה: שהוא מקרי מנוחה בקביעות מקום כו'
 ע"כ היה צריך לקדש המקום. וראה בהגמטן לקמן הערה
 27). וראה תוס' שבהערה הבאה, לקמן הערה 27.

(23) ראה תוד"ה או ארזי שבועות טז, ב – בפ' רבינו
 חיים כהן.

(24) פשתנו יב, יא. ספרי ופרש"י שם. וראה בארוכה
 לקו"ש חכ"ד ס"ע 79 ואילך. וש"נ.

(25) ראה זבחים כד, א בפרש"י ותוס' שם. רמב"ם הל'
 בית הבחירה פ"א הלכה י"ד ובמפרש"י הרמב"ם שם.

(26) נשא ה, יז.

(27) ראה ספרי נשא שם. מגיד הכתוב כו' מפני שהמקום
 מקדשו". אבל ראה אמבואה דספרי לספרי וזטא שם,
 הדכוונה בזה רק שמזמינו שיהי' ראווי למי סוטה. עיי"ש.
 ולהעיר מהירעה בסוטה טז, סע"ב (וראה פרש"י שם) דא"צ
 להניחו בקרקע הריכל.

(28) ראה מנחות צה, סע"א (וש"ג). ובכ"מ. וראה הערה
 הבאה.

(29) ראה תוד"ה בשילה (יומא מד, א) דמפרש ע"ז
 השק"ט שבועות שם. עיי"ש. ולהעיר שבתוס' שם „אבל

והרי, קודש הקדשים היה, כשמו, נבדל בקדושתו מכל חלקי בית המקדש, כדברי הרמב"ם בפרקים הבאים³⁷, שהקדושה הנעלית ביותר³⁸ היא בבית קדש הקדשים, שאין נכנס לשם אלא כהן גדול ביום הכפורים בשעת העבודה. ואם כך, צריך היה מקומו של קדש הקדשים להיות גבוה הרבה יותר מהחלקים האחרים!?

כדי להבין זאת יש להקדים ולבאר את ההבדל שדלעיל בין המשכן לבין המקדש, לפי תורת החסידות³⁹:

המשכן, שהיה דירת ארעי, כביכול, לקדוש-ברוך-הוא, נבנה מקרשים ומיריעות – מן הצומח ומן החי, ורק הקרקע, שעליה הקימו את המשכן באופן זמני היתה דומם, עפר⁴⁰. ואילו בית המקדש, שהיה "דירת קבע" של הקדוש-ברוך-הוא נבנה בעיקר מאבנים – ואין בונים בו עץ בולט כלל אלא או באבנים או בלבנים⁴¹ – מן הדומם, שהוא הדרגה הנמוכה ביותר מסוגי הבריאה, נמוכה יותר מן הצומח ומן החי.

וההסבר לכך הוא: תכליתו של המשכן לא היתה כל כך ליצור שינוי קבוע בגשמיות העולם, אלא בעיקר "לשקף" את סדר ההשתלשלות של העולמות⁴². ולכן נבנה המשכן בהתאם לסדר ההשתלשלות. מכסה המשכן למעלה היה עשוי מ"חי", וכן יריעות

גורמים הבדלי הקדושה להבדלים במקום, בגובה השטח של חלקי המקדש השונים, שבכך שונה מקום אחד ממשנהו. כי קדושת המקום בבית המקדש אינה רק קדושה כללית השווה בכל בית המקדש כולו, אלא יש הבדלי דרגות בקדושת המקום בהתאם לדרגות הקדושה של חלקי הבית – היכל, עזרה.

ואף הקדושה המיוחדת של המקום המסויים נשארה לנצח – אף-על-פי שאין שם בית בנוי, כמובן מדברי הרמב"ם ש"אוכלין קדשי קדשים בכל העזרה אף-על-פי שהיא חריבה...". אשר מקום אכילת קדשי קדשים הוא דוקא בעזרה³⁶.

לעומת זאת במשכן, אשר לא היתה בו קביעות במקום, לא היה זה "מקום אשר יבחר ה'", אלא קדושת המשכן חלה בחלקי אהל מועד, בקרשים וביריעות וכדומה, בו לא נקבעו ההבדלים של קדושת חלקי המשכן גם במקומותיהם במדבר, אשר שם היתה תניה ארעית של המשכן.

ולכן היה המשכן "במישור" – בשטח המשכן עצמו לא נבדלו חלקי המשכן זה מזה בגובהם. ולכן מדגיש הרמב"ם הבדל זה בין המשכן למקדש, למרות שהיו ביניהם הבדלים רבים, כדלעיל, משום שדוקא בכך ש"המקדש כולו לא היה במישור אלא במעלה ההר", ובכך שהיו הבדלים בגובהם של חלקי המקדש, מתבטא חידוש מהותי של המקדש לעומת המשכן – בהיותו "המקום אשר יבחר ה'" גם המקדש וגרמו כל חלקיו קדושה במקום.

ה. מדוע קודש הקדשים אינו גבוה יותר?

אך לפי זה יש להבין:

לפי האמור לעיל, שהדרגות בשטח המקום במקדש קשורות לדרגות שונות בקדושת המקום, שככל שקדושת חלק המקדש נעלית יותר כך גבוה יותר מקומו – מדוע לא היו מדרגות, ומדרגות רבות, במעבר לקודש הקדשים?

(37) פ"ו הכ"ב.

(38) כי חלק העלי' שהי' מכוון על קדש הקדשים ש"אין נכנסים לו אלא פעם אחת בשבוע לידע כו" (שם הכ"ג) אינה עני' בקדושה לגבי קה"ק – עי' לשון הרמב"ם שם (שלא כתב כמו בהשאר שלפנ"ו "מקודש ממנו"). והרי מפורש ברמב"ם (לעיל הי"ג) דרך "עשר קדושות הן בא"י וזו למעלה מזו". ובקריית ספר שם "דאע"ג דעליות לא נתקדשו כו' עליות היכל נתקדשו.. וקדושתה שלא יכנסו שם ללא לצורך דהא קדושת היכל נמי היא כו". וראה תו"ט – מרות פ"ד מ"ה; כלים ספ"א ד"ה קדש הקדשים. (39) תו"א ר"פ ויגש. תו"ח ויגש שם פ"ח. סדור כא, ב. ועוד. וראה לקו"ש [המתורגם] ח"ז ע' 17 ואילך. ח"ט [המתורגם] ע' 63 ואילך. ובכ"מ.

(40) כ"ה בתו"א. וצ"ע שלא נזכרו שם האדנים שהיו דומם. ובתו"ח שם צב, ג; ושם צג, ב; ובחי' אדני הקרשים דמשכן מדומם דכ"ט.

(41) רמב"ם הל' ביהב"ח פ"א ה"ט.

(42) ראה בחיי תרומה כה, ט. ועוד. תורת העולה להרמ"א ח"א באריכות. ולהעיר מתניא פל"ד.

(36) ראה זבחים טג, א. ו"ג. ספרי קרח יח, יו"ד. וראה לשון הרמב"ם הל' מעשה הקרבנות פ"י ה"ג.

משום כך חלק אחד מקדש גבוה ממשנהו, בהתאם להבדלי הקדושה ביניהם, קיימת בדרגות הקדושה שהנמוכה שביניהם עומדות ביחס אל הגבוהה ממנה, "בשתיים עשרה מעלות" וכדומה. אך כאשר מדובר על דרגה כל כך נעלית בקדושה, שהיא מעל ומעבר, לדרגות הנמוכות ממנה באופן של "לאין ערוך", ללא כל יחס והשוואה להגדרות של "מעלה ו"מטה", לא ייתכן שהדבר יבוא לידי ביטוי במספר מדרגות, בגובה מדוד ומוגבל, בגובה המקום הגשמי.

וזהו ההבדל בין חלקי המקדש האחרים לבין קדש הקדשים: בשאר חלקי המקדש, הרי קדושת האחד מהם נעלית ממשנהו, אך ביחס מסויים אל החלק הסמוך לו, ובהתאם לכך ניתן להשוות את ההבדל ביניהם בגובה המדרגות שבין מקום למקום, גם בגשמיות.

אך הקדושה של קדש הקדשים, ששם היה גילוי של עצמותו, יתברך, של נמנע הנמנעות⁴⁵ במקום, כך שמקום הארון אינו מן המדה⁴⁶, היא מעל ומעבר, ללא השוואה כלל אל שאר חלקי המקדש, הנעלית לגמרי ממושג מוגבל של מעלה ומטה – קדושה נעלית כזו אינה יכולה להתבטא, ואפילו ברמז ובמשל, בגובה של מקום גשמי, שהוא מדוד ומוגבל.

ז. בקדש הקדשים "כולו בשוה"

ויש לציין בכך ענין נוסף, המתבטא בדיוק שבלשון הרמב"ם "כשאדם נכנס משער מזרחי של הר הבית מהלך עד סוף החיל בשוה ועולה מן החיל לעזרת הנשים בשתיים עשרה מעלות... ומהלך כל עזרת הנשים בשוה ועולה..."⁴⁷, שבעליות ובמדרגות אין מדובר על גובה המקום כשלעצמו, אלא על דרכו של האדם ההולך ועולה.

ויש לומר, שהרמב"ם רומז בכך, שבכל דרגות הקדושה שהאדם "הולך" בהן מדרגה לדרגה, הרי זה באופן של "עולה", שגורמת

העזים שמתחתיו, ורוב היריעות שמתחת יריעות העזים.

מתחת לכך, מיעוטן של יריעות המשכן וחלקי המשכן הנמוכים יותר, קרשי המשכן, היו עשויים מן הצומח, ולמטה יותר, האדנים וקרקע המשכן, היו מכסף ומעפר – דומם.

המעלה וההיירוש של בית המקדש לעומת המשכן היא שבאמצעותו מתממשת התכלית שנתאווה הקדוש-ברוך-הוא להיות לו דירה בתחתונים⁴⁸ דוקא, שהקדושה, השראת השכינה, תחדור לכל העולם, עד לדרגה הנמוכה ביותר של גשמיות העולם – גם לדומם, שבו אין ניכרת בגלוי החיות והרוחניות.

וכיון שתכליתו של בית המקדש היא להביא לידי השראת השכינה בעולם באופן שהקדושה תחדור ותרום את הגשמיות, לכן התבטא הדבר גם במציאות עצמה – שמקומו של בית המקדש היה בהר, גבוה מסיביתו⁴⁴. וככל שעולים בדרגות הקדושה במקדש, כך גבוה יותר גם המקום הגשמי של חלק זה.

אך לא כן במשכן, שעיקר תכליתו לא היתה שהשראת השכינה תחדור בתוך הגשמיות העולם ועד לדומם, לארץ, שאין למטה ממנה – לכן הקדושה שבו נשארה כמעין מציאות אחרת, ולא התבטאה במקום הגשמי. ולכן, למרות שגם במשכן היו הבדלים בדרגות הקדושה, בכל זאת מקומו בעולם הזה היה כולו במישור, והוא לא היה בנוי בהתאם לדרגת הקדושה, הוא היה במישור ולא התרום אף מעל למקום המדבר.

ו. קדש הקדשים – קדושה באין ערוך

לפי זה מובן מדוע קדש הקדשים, המקום המקודש ביותר במקדש, לא היה נבדל בגובהו מהיכל המקדש:

ההשפעה של הקדושה והרוחניות של המקדש על התעלות המקום הגשמי, אשר

(43) תנחומא נשא טו. וראה גם במדבר פ"ג, ו.

(44) ראה זבחים נד, ב (וש"ט): מלמד שביהמ"ק גבוה מכל א"י וא"י גבוהה מכל ארצות. וראה להלן זבחים שם – דובא בפרש"י ברכה לג, יב.

(45) ראה לקוטי ח"א ע' 319 ואילך. וש"נ.

(46) יומא כא, סע"א. וש"נ.

הקדשים" אשר במקדש הפרטי של כל יהודי, פנימיות דפנימיות הלב, דרגת ה"יחידה שבנפש"⁵⁰, שלגביה אין כל אפשרות של מדידה והגבלה, ועל־אחת־כמה־זכמה אין התפשטות ממנה, כנרמז⁵¹ בקוץ שעל היו"ד⁵², שמצד דרגה זו היהודי "מבטל ומסלק את עצמו ורצונו ליבטל אליו יתברך"⁵³, ובה הוא עצם ההתקשרות של היהודי לקדוש־ברוך־הוא, מעבר לכל הגדרה והגבלה, יחידה ליחוד, בדומה לכניסת הכהן הגדול, כשליח של "כל עמך בית ישראל בכל מקום שהם", אחת בשנה לקודש הקדשים.

(משיחות ש"פ מסעני תשד"מ)

50) ראה לקו"ש חט"ז ע' 507. וש"נ.

51) לקו"ת ראה כו, א.

52) כי גם היו"ד עצמה אינה בבחי' התפשטות – ראה לקו"ת שם. וראה לקו"ש [המתורגם] חיי"ש ע' 452 ואילך. וש"נ.

53) לקו"ת תצא לה, סע"ד. ושם הוא (גם) לגבי בחי' חי'.

האהבה פ"ו קרוב לתחלתו. של"ה ש' האותיות אות ל'. מס' תענית רד"ה מענין העבודה. פ' תרומה – שכה, ב. שכו, ב. – ועוד.

לאדם התעלות והתרוממות, עליו להתרומם ולעלות מדרגה לדרגה⁴⁷.

ואילו כאשר מגיעים לדרגה של קדש הקדשים, אין זה באופן שהאדם "הולך... ועולה", שהוא ממשיך לעלות בעלייתו בקודש, אלא הוא מתבטל כולו במציאותו, "כולו בשוה"⁴⁸.

והדבר קשור לבית המקדש שהוא "ושכנתי בתוכם"⁴⁹, כלומר, לדרגה של "קודש

47) להעיר מתורת העולה שם פ"ד, רפ"ו. ופ"י. ושם מבאר ג"כ הטעם שאין מעלות לעלות להחיל, וכן בין האולם ולמזבח, ומן ההיכל לקה"ק.

48) מעין דוגמא לזה – ר"ז צם מאה (מ') תעניתא דלשתכח תלמוד בבלי (ב"מ פה, א), שיוכל לתמוד תלמוד ירושלמי. כי בשכלים שבערך העלי' מדרגא לדרגא היא ע"י לימוד ועלי' נעלית יותר בשכל; משא"כ שכל שבאין עורך, כמו החילוק דבמחשכים הושיבני זה תלמוד בבלי (סנהדרין כד, א) לדרך הלימוד ירושלמי דאין תורה כתורת א"י (ראה ספרי ר"פ עקב, ב"ר פט"ז, ד), צ"ל ביטול השגה הקודמת לגמרי. כמבואר בארוכה בסה"מ תש"ח ע' 121 ואילך. וש"נ.

49) תרומה כה, ח. "וארז"ל* בתוכו לא נאמר אלא בתוכם" (לקו"ת נשא כ, ב).

(* כ"ה בכ"מ בדא"ח. ולע"ע לא מצאתיו אלא בר"ח ש')

לזכות

ב"ק אדוננו מורנו ורבינו

מלך המשיח

ויה"ד שע"י קיום הוראת

ב"ק אדמו"ר מלך המשיח (בשיחת ב' ניסן ה'תשמ"ח)

להכריז יחי, יקויים הבטחתו הק',

שההכרזה תפעל 'ביאת דוד מלכא משיחא'

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח

לְעוֹלָם וָעֶד

הוספה

בשורת הגאולה

א.

עס זיינען שוין מקויים געוואָרן די סימנים אין חז"ל אויף סוף זמן הגלות און זמן הגאולה, כולל דעם סימן אין ילקוט שמעוני¹ (וואס איז נתפרסם געוואָרן לאַחרונה): "א"ר יצחק שנה שמלך המשיח נגלה בו כל מלכי אומות העולם מתגרין זה בזה, מלך פרס מתגרה במלך ערבי והולך מלך ערבי לארם ליטול עצה מהם כו', וכל אומות העולם מתרעשים ומתבהלים ונופלים על פניהם ויאחזו אותם צירים כצירי יולדה, וישראל מתרעשים ומתבהלים ואומר להיכן נבוא ונלך להיכן נבוא ונלך, ואומר להם בני אל תתיראו כל מה שעשיתי לא עשיתי אלא בשבילכם, מפני מה אתם מתיראים אל תיראו הגיע זמן גאולתכם, ולא כגאולה ראשונה גאולה אחרונה כי גאולה ראשונה הי' לכם צער ושעבוד מלכיות אחרי' אבל גאולה אחרונה אין לכם צער ושעבוד מלכיות אחרי'. [און דערנאָך איז ער ממשיך אין ילקוט:] שנו רבותינו בשעה שמלך המשיח בא עומד על גג בית המקדש והוא משמיע להם לישראל ואומר ענוים הגיע זמן גאולתכם".

כן תהי' לנו, אַז מ'האָט מלכתחילה ניט וואָס צו זיך שרעקן וואָרום מ'האָט שוין די הבטחה אַז "אל תיראו (גם מלשון הבטחה), הגיע זמן גאולתכם",

וכן תהי' לנו, אז משיח צדקנו זאָל בפועל קומען שוין און שוין שטיין על גג בית המקדש און מכריז ומשמיע זיין, אַז משיח איז שוין געקומען!

אמן כן יהי רצון.

(משיחות ש"פ ראה, מבה"ח אלול תש"נ)

(1) ישע'י רמז תצט.

כבר נתקיימו כל הסימנים של חז"ל על סוף זמן הגלות וזמן הגאולה, כולל הסימן בילקוט שמעוני¹ (שנתפרסם לאחרונה): "א"ר יצחק שנה שמלך המשיח נגלה בו כל מלכי אומות העולם מתגרין זה בזה, מלך פרס מתגרה במלך ערבי והולך מלך ערבי לארם ליטול עצה מהם כו', וכל אומות העולם מתרעשים ומתבהלים ונופלים על פניהם ויאחוז אותם צירים כצירי יולדה, וישראל מתרעשים ומתבהלים ואומר להיכן נבוא ונלך להיכן נבוא ונלך, ואומר להם בני אל תתיראו כל מה שעשיתי לא עשיתי אלא בשבילכם, מפני מה אתם מתיראים אל תיראו הגיע זמן גאולתכם, ולא כגאולה ראשונה גאולה אחרונה כי גאולה ראשונה הי' לכם צער ושעבוד מלכיות אחרי' אבל גאולה אחרונה אין לכם צער ושעבוד מלכיות אחרי'. [ואח"כ ממשיך בילקוט:] שנו רבותינו בשעה שמלך המשיח בא עומד על גג בית המקדש והוא משמיע להם לישראל ואומר ענוים הגיע זמן גאולתכם".

כן תהי' לנו, שמלכתחילה אין מה להבהל כי כבר הובטחנו ש"אל תיראו (גם מלשון הבטחה), הגיע זמן גאולתכם",

וכן תהי' לנו, שמשׁיח צדקנו יבוא כבר בפועל ויעמוד כבר על גג בית המקדש ויכריז וישמיע, שמשׁיח כבר בא!

אמן כן יהי רצון.

17.

נוסף על כללות הענין ד"אחכה לו בכל יום שיבוא"¹, ובפרט לאחר ש"כלו כל הקיצין"², וסיימו כל עניני העבודה (כמדובר כמ"פ), נמצאים בשנה מיוחדת שהר"ת שלה "הי' תהי' שנת נפלאות אראנו", כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות",

– וכבר ראו בפועל כו"כ "נפלאות" הן בנוגע לגאולת הפרט והן בנוגע לגאולת הכלל, כולל ובמיוחד בנוגע לאחינו בני שבמדינה ההיא, שרבים מהם יצאו מן המיצר אל המרחב, הן כפשוטו, והן (ובעיקר) בנוגע להאפשרות לחיות חיים יהודיים ע"פ התורה ומצוותי', ועד שבימים האחרונים ממש (ובאופן דפעולה נמשכת גם בימים אלה) התקיים הכינוס של שלוחי חב"ד (מכו"כ מדינות) במדינה ההיא – שבה נמצאת העיירה והערים ליובאוויטש, ליאדי, ליאזנא, רוסטוב ופטרבורג, שבהם חיו ופעלו נשיאי חב"ד במשך כו"כ דורות – נתכנסו השלוחים של נשיא חב"ד בדורנו כ"ק מו"ח אדמו"ר בעיר הבירה של מדינה ההיא (מאסקווא), על מנת להוסיף ביתר שאת וביתר עוז בהפצת התורה והפצת המעיינות (דתורת חסידות חב"ד) חוצה, שעיי"ו אתי מר דא מלכא משיחא³ –

ובשנה זו עצמה – עומדים כבר בר"ח אלול, חודש החשבון של כל השנה, אשר, הסך-הכל דהחשבון הוא: "עד מתי"!!!

היתכן שבסיומם של י"א חדשים דשנת "נפלאות אראנו", משיח צדקנו עדיין לא בא?!...!

* * *

---

(1) נוסח "אני מאמין" (נדפס בכמה סידורים) – ע"פ לשון הכתוב חבוקק ב, ג. פירוש המשניות להרמב"ם סנהדרין הקדמה לפרק חלק היסוד הי"ב.
 (2) לשון חז"ל – סנהדרין צו, ב.
 (3) אגרת הבעש"ט הידועה – נדפס בכתר שם טוב (הוצאת קה"ת) בתחילתו. ובכ"מ.

ובנוגע לפועל:

יש לפרסם ולעורר בכל מקום ומקום ע"ד העבודה המיוחדת דחודש אלול המרומזת בחמשת הראשי-תיבות דתורה תפלה גמ"ח תשובה וגאולה, ובהדגשה מיוחדת בנוגע לר"ת החמישי, ענין הגאולה, כפי שחודרת בכל עניני העבודה, עי"ז שחדורים ונעשים ברוחה של הגאולה (כולל ובמיוחד ע"י לימוד התורה בעניני הגאולה וביהמ"ק), מתוך צפי' וודאות גמורה שתיכף ומיד ממש רואים בעיני בשר ש"הנה זה (המלך המשיח) בא"⁴.

ובפשטות:

להכריז ולפרסם בכל מקום – בדברים היוצאים מן הלב – שהקב"ה אומר (ע"י עבדיו הנביאים) לכאור"א מישראל „ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה“, ועד שהיום ממש רואים בעיני בשר ברכת הגאולה האמיתית והשלימה.

[ויש להוסיף ולהדגיש שההכרזה והפרסום דכהנ"ל צ"ל גם ע"י אלה שטוענים שעדיין לא נקלט ענין זה (בשלימות) בהבנה והשגה והכרה שלהם, דכיון שגם אצלם ישנו ענין האמונה בשלימות, יכולים (ובמילא צריכים) הם לפרסם הדברים לאחרים החל מבני ביתו (שבודאי אינם צריכים „לסבול" מזה שעדיין לא הונח הדבר בשכלו), וכל אלה שנמצאים בסביבתו, כל אחד ואחת מישראל, ובודאי שע"י ההשתדלות המתאימה יתקבלו הדברים ויפעלו פעולתם, כולל גם אצל המכריז והמפרסם, שיוקלט אצלו בפנימיות וכו'].

(משיחות ש"פ ראה, א' דר"ח אלול תנש"א)

---

(4) שה"ש ב, ת. שהש"ר עה"פ.

לעילוי נשמת
הרה"ג המקובל האלקי
הישיש הענו
המזכה את הרבים
כמוהר"ר יאודה משה פתיא
בן חנה זצ"ל
נלב"ע ביום שני,
כ"ז מנ"א תש"ב
ת. נ. צ. ב. ה.
(מנוסח המצבה)

הי' שותף בהפצת עניני "משיח וגאולה"!!!
להקדשות ולפרטים נוספים:
טל.: 753-6844 (718) או 934-7095 (323)
אימייל: info@torah4blind.org

Be A Partner
In Spreading *Inyonei Moshiach U'geula!!!*
To Dedicate This Publication
In Honor Of Your Family Or A Loved One
For More Info. Call:
(718) 753-6844 or (323) 934-7095
or email: info@torah4blind.org

For this and other books on Moshiach & Geulah, go to:
<http://www.torah4blind.org>
TO DEDICATE AN ISSUE IN HONOR OF A LOVED ONE, CALL (323) 934-7095

הכתובת להשיג השיחות באינטרנט:
<http://www.torah4blind.org>